

**– AVRUPA BİRLİĞİ'NDE
YARGISAL KORUMA –
1. DERS:
AVRUPA BİRLİĞİ ADALET DİVANI (ABAD):
KURUMSAL YÖN**

PROF. DR. İLKE GÖÇMEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

JEAN MONNET CHAIR

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1

**Sunuş Planı
(ABAD ortak parantezinde)**

Genel Olarak

Tarihsel Gelişim

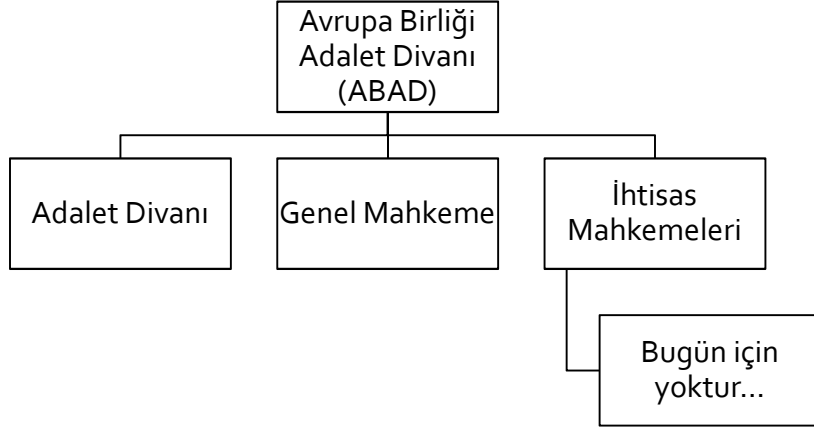
Oluşum

İşleyiş

Yetki

2

Genel Olarak: Avrupa Birliği Adalet Divanı

3

Genel Olarak: ABAD ile ilgili Hükümler

Lizbon Antlaşması ile değişik ABA madde 19

ABİHA madde 251–281

ABAD Statüsü Hakkında Protokol

Usul Kuralları*

- *Her bir mahkeme için ayrı ayrı

4

Genel Olarak: ABAD ile ilgili Hükümler

Nice Antlaşması'na (2003) kadar

- Ana hatlarıyla, AB yargı sistemini değiştirmek kurucu antlaşma değişikliği gerektiriyordu.

Nice Antlaşması (2003) sonrası

- AB yargı sistemi ile ilgili temel düzenlemeler kurucu antlaşmada yapıldı, detaylı düzenlemeler ise ABAD Statüsüne ve Usul Kurallarına bırakıldı.
- +
- ABAD Statüsünü ve Usul Kurallarını değiştirmek kolaylaştırıldı.

5

Genel Olarak: ABAD ile ilgili Hükümler

ABAD Statüsü

- ABİHA md. 281

Usul Kuralları

- ABİHA md. 253, 254, 257

6

Tarihsel Gelişim

1958 (Avrupa Topluluklarının Bazı Ortak Kurumlarına Dair Sözleşme)

- Avrupa Toplulukları Adalet Divanı (AKÇT, AAET ve AET)

2003 (Nice Antlaşması)

- ATAD
- İlk Derece Mahkemesi

1988 (ATS temelinde)

- İlk Derece Mahkemesi (ATAD altında yer alır)

7

Tarihsel Gelişim

2004 (Nice Antlaşması temelinde)

- Personel Mahkemesi (IDM altında yer alır)

1 Eylül 2016

- ABAD:
- Adalet Divanı
- Genel Mahkeme

2009 (Lizbon Antlaşması)

- Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD):
- Adalet Divanı
- Genel Mahkeme (eski IDM)
- İhtisas Mahkemeleri
- Personel Mahkemesi

8

Oluşumu (Sayı): Adalet Divanı

Her üye devletten gelen bir hâkim

On bir hukuk sözcüsü

- Tam bir tarafsızlık ve bağımsızlık içinde hareket ederek aleni oturumda dava ile ilgili gerekçeli görüşünü sunar.

9

Oluşumu (Sayı): Genel Mahkeme

Kural: Her üye devletten *en az* bir hâkim

25 Aralık 2015 Öncesi

- Her üye devletten bir hâkim

25 Aralık 2015 Sonrası

- 40 hâkim

1 Eylül 2016 Sonrası

- 47 hâkim

1 Eylül 2019 Sonrası

- Her üye devletten iki hâkim

10

Oluşumu (Sayı): Hakim Sayısı

Her üye devletten gelen (en az) bir hâkimden oluşma kuralı hangi avantajları içerir

- Hâkimlerden en az bir tanesi, herhangi bir üye devletin dilinin ve hukuk sisteminin bilgisine sahip olacaktır.
- Bu içeriklik, AB mahkemelerine meşruiyet vermekte ve güven duymakta yardımcı olmaktadır.

Her üye devletten gelen (en az) bir hâkimden oluşma kuralı hangi dezavantajları içerir?

- Hâkim sayısındaki artış, ortak karar almaktan çok müzakereye yönlendirmektedir.
- Yargılama birimleri aracılığıyla görülen davalardaki artış, içtihat hukukunun tutarlılığını potansiyel olarak tehlikeye atmaktadır.

11

Oluşumu (Atama): Adalet Divanı Hâkimleri ve Hukuk Sözcüleri ile Genel Mahkeme Hâkimleri

Altı yıllık dönem için atanır.

(Lizbon'dan beri) İlgili komiteye danışılarak atanır. (ABİHA madde 255)

- Neden?

Üye devlet hükümetlerinin mutabakatı ile atanır.

- Neden?

Her üç yılda bir kısmen yenileme yapılır.

- Neden?

12

İlgili Komite (ABİHA madde 255)

Bir adayın hakimlik veya hukuk sözcülüğü görevini yerine getirme bakımından yeterli olup olmadığı konusunda görüş verir.

Yedi kişiden oluşur.

- Adalet Divanının ve Genel Mahkemenin eski üyeleri, ulusal yüksek mahkeme üyeleri ve yetkinliği kabul edilmiş hukukçular arasından seçilir.

Konseylere (nitelikli çoğunluk ile)

- Komitenin atamasını yapar (bir üye, AP tarafından önerilir).
- Komitenin çalışma kurallarını belirler.

13

Oluşumu (Atama Koşulları)

Adalet Divanı Hâkimleri ve Hukuk Sözcüleri ile Genel Mahkeme Hâkimleri

- "bağımsızlıkları şüphe götürmeyen" kişiler arasından seçilir.

Adalet Divanı Hâkimleri ve Hukuk Sözcüleri

- kendi ülkelerinde en yüksek yargı makamlarına atanmak için gerekli niteliklere sahip kişiler veya yetkinlikleri kabul edilmiş hukukçular arasından seçilir.

Genel Mahkeme Hâkimleri

- yüksek yargı makamlarına atanmak için gerekli niteliklere sahip kişiler arasından seçilir.

14

Adalet Divanı: Başkan

Seçim

- Hâkimler tarafından, kendi aralarından, üç yıl için seçilir. (Yeniden seçilebilir.)

Görevleri

- Yönetim: Divanın yargısal ve idari açıdan çalışmasını yönetir.
- Havale: Divana gelen davaları, Divan tarafından konmuş bulunan kıstaslar uyarınca, gerektiğinde, dairelere havale eder.
- Başkanlık: Divan, Genel Kurul ve Büyük Daire olarak toplanınca Başkanlık eder.
- İhtiyati tedbirler: Başvuru üzerine kimi ihtiyati tedbirler hakkında karar verebilir.

15

Adalet Divanı: Hukuk Sözcüleri – Görev

ABAD Statüsü uyarınca katılımının gerekli olduğu davalarda, aleni oturumda gerekçeli görüşünü sunar.

Statüye göre Adalet Divanı,

- dava konusu olayın hiçbir yeni hukuksal sorun ortaya çıkarmadığı görüşündeysen
- Hukuk Sözcüsünün görüşünü aldıktan sonra
- davanın Hukuk Sözcüsünün gerekçeli görüşü olmaksızın yürütülmesine karar verebilir.

Bu kural Nice Antlaşması (2003) ile getirilmiştir. Sizce bu kural neden getirilmiş olabilir?

16

Adalet Divanı: Hukuk Sözcüleri – Tespitler

Baş Hukuk Sözcüsü, Adalet Divanı tarafından bir yıl için seçilir.

Hukuk Sözcüleri, kamu yararının hukuki temsilcisi olarak hareket eder.

Hukuk Sözcüsünün gerekçeli görüşü, Adalet Divanının kararına nazaran, ilgili davanın maddi ve hukuki alt yapısını çok daha detaylı şekilde açıklar.

17

Adalet Divanı: Hukuk Sözcüleri – Tespitler

Hukuk Sözcüleri, belirli bir alanda uzmanlaşmış mıdır?

- Hayır...

Hukuk Sözcüsünün Gerekçeli Görüşü, Adalet Divanı için bağlayıcı mıdır?

- Hayır... Ancak etkileyicidir.

Adalet Divanına seçilseniz hakim mi, hukuk sözcüsü mü olmak isterdiniz? Neden?

- Görevleri yönünden karşılaştırma...

18

Adalet Divanı: Başkâtip

Adalet Divanı tarafından atanır ve Adalet Divanı Başkanına karşı sorumluluk taşır.

Görevleri

- Adalet Divanına gelen yazıları alır.
- Bu yazıları ilgili yere havale eder.
- Bu yazıları saklar.
- Mahkeme sicilini tutar.
- Duruşma tutanaklarını tutar.
- Mahkemeye ait mali ve idari işleri yürütür ve denetler.

Adalet Divanına atanan görevliler, Adalet Divanı Başkanının yetkisi altında ve Başkâtime bağlı olarak çalışır.

19

Adalet Divanı: Hukuki Sekreterlikler

Her hâkim ve hukuk sözcüsü, kimi asistanlara sahiptir.

Bu kişiler, birlikte çalıştıkları hâkim veya hukuk sözcüsü tarafından seçilir.

- Örneğin öğretim üyeleri, avukatlar...

Bu kişiler, araştırma yapar ve kimi çalışmaların oluşturulmasına yardım eder.

20

Adalet Divanı: Diğer Hizmetler

Kütüphane

- Her üye devletten gelen en az bir hukukçu bulunur.
- Araştırma ve Belgeleme Bölümü
 - Hâkimler ve hukuk sözcüleri için AB hukuku ve karşılaştırmalı ulusal hukuk çalışmaları hazırlar.

Çeviri Müdürlüğü

- <https://www.youtube.com/watch?v=LtjLOWhmHTw>

Bilgilendirme Ofisi

- https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7052/en/ (Basın Duyuruları)

21

ABAD: İşleyiş

Adalet Divanı

- Üç hâkimli daire
- Beş hâkimli daire
- Büyük daire (15 hâkim)
- Genel kurul (27 hâkim)

Genel Mahkeme

- Bir hâkimli daire
- Üç hâkimli daire
- Beş hâkimli daire
- Büyük daire (15 hâkim)

22

Adalet Divanı: İşleyiş

Genel Kurul

- Ombudsmanın görevden alınması,
- Komisyon üyesinin görevden alınması,
- Sayıştay üyesinin görevden alınması,
- Açılan bir davanın olağanüstü bir önem içerdiği düşünülüyorsa...

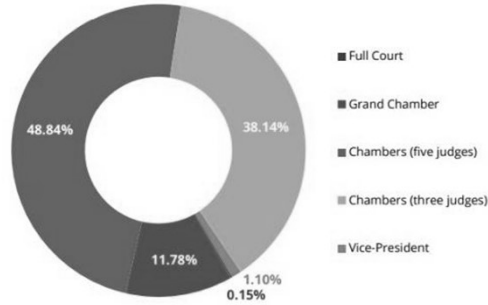
Büyük Daire

- Bir üye devlet ya da Birlik kurumu, davaya taraf ve talep ediyorsa...

Üç ve Beş Hâkimli Daireler

- Kalan uyuşmazlıklar

23

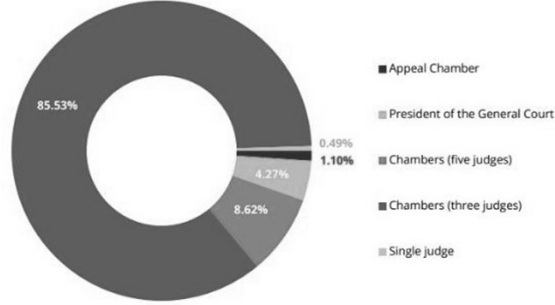

	2014			2015			2016			2017			2018		
	Judgments/opinions	Orders ²	Total	Judgments/opinions	Orders ²	Total	Judgments/opinions	Orders ²	Total	Judgments/opinions	Orders ²	Total	Judgments/opinions	Orders ²	Total
Full Court	1		1							1		1			1
Grand Chamber	51	3	54	47		47	54		54	46		46	76		76
Chambers (five judges)	320	20	340	298	20	318	280	20	300	312	10	322	300	15	315
Chambers (three judges)	110	118	228	93	89	182	120	162	282	151	105	256	153	93	246
Vice-President		1	1		7	7		5	5		3	3		7	7
Total	482	142	624	438	116	554	454	187	641	510	118	628	530	115	645

24

VIII. Completed cases — Bench hearing action (2014-2018)

2018

	2014			2015			2016			2017			2018		
	Judgments	Orders	Total	Judgments	Orders	Total	Judgments	Orders	Total	Judgments	Orders	Total	Judgments	Orders	Total
Appeal Chamber	21	32	53	23	14	37	25	13	38	29	17	46	9	2	11
President of the General Court		46	46		44	44		46	46		80	80		43	43
Chambers (five judges)	9	7	16	8	3	11	10	2	12	13	5	18	84	3	87
Chambers (three judges)	398	301	699	538	348	886	408	246	654	450	301	751	546	317	863
Single judge				1	8	9	5		5				5		5
Total	428	386	814	570	417	987	448	307	755	492	403	895	644	365	1 009

25

ABAD: Yetki: AB Hukukunun Merkezi Olmayan (Ademi-Merkezi) Uygulanışı

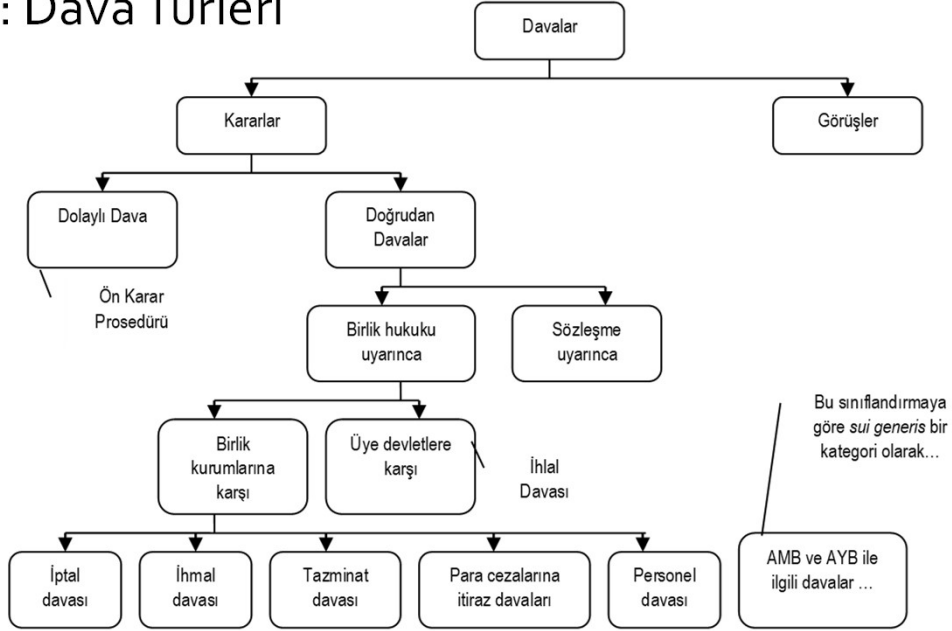
Lizbon Antlaşması ile değişik ABA madde 19(1)

Bir uyuşmazlık, AB hukukunun doğru uygulanması ile ilgili olursa

- Hem ABAD
- Hem ulusal mahkemeler
- tarafından görülmektedir.
- Öyleyse ulusal mahkemeler, AB hukukunun doğru uygulanmasından sorumludur.

26

ABAD: Dava Türleri

27

ABAD: Yetkinin Nitelikleri

Sınırlı yetki

- Kurucu antlaşma ile kendisine verilen yetkilerin sınırı içinde yetkilidir.

Zorunlu yetki

- AB'ye katılım ile üye devletler ABAD'ın yargılama yetkisini kabul eder.

Münhasır yetki

- Kurucu antlaşmanın kapsamına giren konular ABAD dışında başka bir mercii önüne götürülemez.

28

Adalet Divanı: AB Hukukundaki Rolü ve Etkisi

ABAD, karar verirken yetkisinin sınırları içerisinde kalmakta mıdır?

Yoksa, yorum yetkisinin ötesine geçerek belirli politika hedefleri gütmekte midir?

29

İlgilisine Okuma Önerisi

- <http://europeanlawblog.eu/?p=2115>
 - Interview with Judge Sacha Prechal of the European Court of Justice: Part I: Working at the CJEU, December 18, 2013.
- <http://europeanlawblog.eu/?p=2118>
 - Interview with Judge Sacha Prechal Part II: Cooperation with national judges, embedding the internal market and transparency at the CJEU, December 19, 2013.

30

Lizbon Antlaşması ile değişik ABA md. 19

1. Avrupa Birliği Adalet Divanı; Adalet Divanı, Genel Mahkeme ve ihtisas mahkemelerinden oluşur. Avrupa Birliği Adalet Divanı, Antlaşmalar'ın yorumlanmasında ve uygulanmasında hukuka riayet edilmesini sağlar.

Üye devletler, Birlik hukukunun kapsadığı alanlarda etkili hukuki koruma sağlamak için gerekli hukuki başvuru yollarını temin ederler. ...

3. Avrupa Birliği Adalet Divanı, Antlaşmalar'a uygun olarak;

a) bir üye devlet, Birlik kurumu veya gerçek ya da tüzel kişi tarafından açılan davalar hakkında karar verir,

b) üye devlet mahkemelerinin talebi üzerine, Birlik hukukunun yorumlanması veya Birlik kurumları tarafından kabul edilen tasarrufların geçerliliği hakkında ön karar verir,

c) Antlaşmalar'da öngörülen diğer durumlarda karar verir.

31

ABİHA madde 255

Üye devlet hükümetlerinin 253 ve 254. maddelerde belirtilen atamaları yapmasından önce, adayların Adalet Divanı ve Genel Mahkeme hakimliği ve hukuk sözcülüğü görevlerini yerine getirme bakımından yeterli olup olmadıkları konusunda görüş vermek üzere bir komite kurulur.

Komite, Adalet Divanının ve Genel Mahkemenin eski üyeleri, ulusal yüksek mahkeme üyeleri ve yetkinliği kabul edilmiş hukukçular arasından seçilen ve biri Avrupa Parlamentosu tarafından önerilen yedi kişiden oluşur. Konsey, komitenin çalışma kurallarını belirleyen bir karar ve komite üyelerinin atanmasına ilişkin bir karar kabul eder. Konsey, Adalet Divanı Başkanı'nın inisiyatifi üzerine hareket eder.

32

ABİHA madde 253

- ...
- Adalet Divanı, Usul Kurallarını kabul eder. Bu Usul Kuralları Konseyin onayına sunulur.

33

ABİHA madde 254

- ...
- Genel Mahkeme, Usul Kurallarını Adalet Divanı ile mutabakat halinde kabul eder. Usul Kuralları Konseyin onayına sunulur.

34

ABİHA madde 257

- ...
- İhtisas mahkemeleri, Usul Kurallarını , Adalet Divanı ile mutabakat halinde kabul eder. Usul Kuralları Konseyin onayına sunulur.

35

ABİHA madde 281

- Avrupa Birliği Adalet Divanının Statüsü ayrı bir Protokol ile belirlenir.
- Avrupa Parlamentosu ve Konsey, olağan yasama usulü uyarınca hareket ederek, I. Başlığı ve 64. maddesi hariç olmak üzere Statü'nün hükümlerini değiştirebilir. Avrupa Parlamentosu ve Konsey, Adalet Divanının talebi üzerine ve Komisyona danıştıktan sonra veya Komisyonun önerisi üzerine ve Adalet Divanına danıştıktan sonra hareket eder.

36